

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

комунального закладу

«Золотоніська спеціальна школа

Черкаської обласної ради»

Тетяна САХНО

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
комунального закладу
«Золотоніська
спеціальна школа
Черкаської обласної ради»

ПОГОДЖЕНО:

протокол засідання

педагогічної ради

від 31.08.2023 р. №8

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I. Пояснювальна записка _____	3
РОЗДІЛ II. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою _____	9
РОЗДІЛ III. Навчальний план та його обґрунтування _____	12
РОЗДІЛ IV. Особливості організації освітнього процесу _____	23
РОЗДІЛ V. Форми організації освітнього процесу та методи навчання _____	27
РОЗДІЛ VI. Опис інструментарію оцінювання _____	32
РОЗДІЛ VII. Програмно – методичне забезпечення освітньої програми _____	49
РОЗДІЛ VIII. Корекційно-розвиткова робота _____	59
РОЗДІЛ IX. Виховна робота _____	65

РОЗДІЛ І.

Пояснювальна записка

Комунальний заклад «Золотоніська спеціальна школа Черкаської обласної ради» – заклад загальної середньої освіти, що забезпечує реалізацію права дітей з порушеннями інтелекту на здобуття освіти.

Навчальний заклад у своїй діяльності керується законом України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Державним стандартом початкової загальної освіти для дітей з особливими потребами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 р. № 607, Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87, Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392 із змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 7 серпня 2013 року № 538, постановою Кабінету Міністрів України від 23.04.2003 № 585 «Про встановлення тривалості здобуття освіти у закладах загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами», наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 р. № 144, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.03.2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2018 р. № 831, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16 серпня 2018 р. за № 945/32397 «Про затвердження порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти», Національного плану дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету

Міністрів України від 07.04. 2021 р. № 285-р. «Про затвердження Національного плану дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року», Концепції Нової української школи, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року», наказу Міністерства освіти і науки України від 30.10.2020 № 148 «Про затвердження Методичних рекомендацій з питань формування внутрішньої системи якості освіти у закладах загальної середньої освіти», Державним стандартом базової середньої освіти, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», наказом Міністерства освіти і науки України від 23.04.2019 р. № 536, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518 «Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти», Положенням про спеціальну школу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 221, постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 586 «Про порядок зарахування дітей на цілодобове перебування до закладів незалежно від типу, форми власності та підпорядкування», постановою Головного державного санітарного лікаря України від 23.04.2021 № 4 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку

поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, Положенням про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08. 09. 2020 № 1115, наказами та листами МОН щодо організації протиепідемічних заходів, нормативно-правовим забезпеченням Нової української школи, іншими нормативно-правовими актами, Статутом школи.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі

міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Головною метою навчального закладу є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

Головними завданнями навчального закладу є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування і розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;
- виховання в учнів поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина;
- розвиток пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб;

- формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві;
- розвиток природних здібностей і обдарувань, творчого мислення вихованців, здійснення їх допрофесійної підготовки, формування соціально адаптованої особистості;
- сприяння засвоєнню учнями норм громадянської етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя, початкових трудових умінь і навичок;
- сприяння фізичному і психічному розвитку дітей;
- забезпечення у процесі навчання й виховання системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу з урахуванням стану здоров'я та особливостей психофізичного розвитку учнів.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням школи. Навчальний заклад несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за безпечні умови освітньої діяльності та дотримання державних стандартів освіти.

У відповідності до чинного законодавства навчальний заклад здійснює освітній процес відповідно до рівнів спеціальних загальноосвітніх програм двох ступенів освіти:

I ступінь - початкова освіта - 1-4 класи;

II ступінь - базова середня освіта - 5-10 класи.

Призначення кожного ступеня навчання визначається Положенням про спеціальну школу та окреслено у відповідних освітніх програмах. Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту програм для дітей з особливими освітніми потребами. Підвищенню ефективності освітнього процесу у школі сприяє корекційно-розвиткова складова інваріантної

частини навчальних планів, якою регламентується організація системної реабілітаційної роботи з учнями: корекція пізнавальної діяльності, формування навичок просторового орієнтування, практичне використання знань, умінь і навичок, розвиток комунікативної діяльності і творчості та фізичний розвиток.

У навчальному закладі створені та функціонують: предметні методичні об'єднання, психологічна та соціальна служба.

Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в школі сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа.

РОЗДІЛ II

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою

Зарахування учнів (вихованців) до спеціальних шкіл, переведення до іншого закладу освіти та відрахування здійснюється відповідно до Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти, затвердженого наказом МОН від 1 серпня 2018 р. № 831. До Спеціальної школи зараховуються особи, які мають легкі та помірні порушення інтелектуального розвитку, в тому числі діти з синдромом Дауна, розладами спектра аутизму. До 1 класу Спеціальної школи зараховуються, як правило, діти не молодші ніж 6 років, які потребують постійної додаткової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення їх права на освіту. Відповідно до особливостей розвитку та стану здоров'я особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової та базової середньої освіти може бути подовжена з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником. У разі покращення стану здоров'я дитини, досягнення успіхів у засвоєнні навчального матеріалу учні Спеціальної школи переводяться до іншого типу закладів загальної середньої освіти. До одного класу спеціальної школи можуть зараховуватися учні різного віку за умови, якщо їх різниця у віці становить не більше двох років.

Зарахування учнів до Спеціальної школи, переведення до іншого закладу освіти та відрахування здійснюються у порядку, встановленому Міністерством освіти і науки України. Під час зарахування не допускається дискримінація за будь-якою ознакою, в тому числі за місцем проживання. Учні (вихованці), їх батьки та інші законні представники можуть обирати форму здобуття освіти відповідно до індивідуальних потреб. Зарахування учнів до Спеціальної школи

здійснюється відповідно до наказу керівника на підставі наступних документів:

- 1) заяви про зарахування одного з батьків дитини або її законних представників;
- 2) копії свідоцтва про народження дитини;
- 3) довідки за формою первинної облікової документації № 086-1/о "Довідка учня загальноосвітнього навчального закладу про результати обов'язкового медичного профілактичного огляду", затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 16 серпня 2010 року № 682, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10 вересня 2010 року за № 794/18089;
- 4) карти профілактичних щеплень, заповнена за формою первинної облікової документації № ОбЗ/о «Карта профілактичних щеплень», затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 січня 2006 року № 1, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08 червня 2006 року за № 686/12560 (надається за умови відсутності медичних протипоказань до проведення профілактичних щеплень);
- 5) довідки від лікаря-педіатра або сімейного лікаря закладу охорони здоров'я, у якому спостерігається дитина, для дітей дошкільного віку;
- 6) висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини;
- 7) висновку лікарсько-консультативної комісії про встановлення дитині інвалідності (за наявності);
- 8) індивідуальної програми реабілітації особи (дитини) з інвалідністю (за наявності);
- 9) оригіналу або копії відповідного документа про освіту (крім учнів першого і другого класів) за відповідний клас, документу, що підтверджує здобуття освіти;
- 10) висновку сурдолога або отоларинголога (для дітей з порушенням мовлення);
- 11) висновку психіатра (для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку).
- 12) рішення органу опіки та піклування (для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування).

Документи, необхідні для зарахування дитини до Спеціальної школи, подаються особисто батьками або особами, які їх замінюють. За наявності вільних місць діти можуть бути зараховані протягом навчального року.

Навчальний план

Навчальні плани комунального закладу «Золотоніська спеціальна школа Черкаської обласної ради» складено відповідно до Типових навчальних планів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями:

I ступінь (1-4 класи) – за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 26.07.2018 р. № 814 (додаток 11) та наказ МОН України від 26.07.2018 р. № 816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями»;

I ступінь (2 клас) - за Типовими навчальними програмами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 26.07.2018 р. № 814 (додаток 11).

II ступінь (5-6 класи) – за Типовими освітніми програмами для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, затвердженими наказом МОН України від 07.12.2021 р. № 1317 (додаток 14);

II ступінь (7-10 класи) - за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 12.06.2018 р. № 627 (додаток 18).

Школа забезпечує здобуття загальної середньої освіти на двох рівнях:

початкова освіта - 1-4 класи;

базова середня освіта - 5-10 класи.

Мережа класів:

Класи	Паралелі	Учні
1	1	7
2	1	8
3	1	7
4	1	8
<i>Усього</i>	<i>4</i>	<i>30</i>
5	1	9
6	1	9
7	1	11
8	1	12
9	1	7
10	1	8
<i>Усього</i>	<i>6</i>	<i>56</i>
<i>Разом</i>	<i>9</i>	<i>86</i>

Навчальний план складається з інваріантної та варіативної частин.

Інваріантна частина навчального плану забезпечує соціально необхідний для кожного здобувача освіти обсяг і рівень компетентностей та всебічний розвиток. Варіативна складова навчальних планів використовується на посилення предметів інваріантної складової та вивчення факультативних курсів. Предмети та факультативи визначаються школою у межах гранично допустимого навчального навантаження з урахуванням інтересів та потреб учнів, а також рівня навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Державний стандарт базової загальної середньої освіти складається з дев'яти освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська і історична», «Інформатична», «Мистецька», «Технологічна» та «Фізична культура». Якість

загальної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної так і варіативної складової навчального плану.

Освітня галузь «Мови і літератури» в навчальних планах реалізується через навчальні предмети: «Українська мова», «Українська література», «Літературне читання».

Освітня галузь «Математика» реалізується через навчальний предмет «Математика». Освітня галузь «Природнича» реалізується через навчальні предмети: «Я досліджую світ» (1-4 класи), інтегрований курс «Пізнаємо природу» (5-6 класи), «Природознавство» (7-9 класи), «Географія» (7-9 класи), «Фізика і хімія у побуті» (7-10 класи).

Освітня галузь «Соціальна і здоров'язбережувальна» реалізується через навчальні предмети: інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» (5-6 класи), «Основи здоров'я» (7-9 класи).

Освітня галузь «Громадянська та історична» реалізується через навчальні предмети: інтегрований курс «Вступ до історії України» (5-6 клас), «Історія України» (7-9 класи), «Основи правознавства» (10 клас).

Освітня галузь «Інформатична» реалізується через навчальний предмет «Інформатика» (5-10 класи).

Освітня галузь «Мистецька» реалізується через навчальні предмети: «Музичне мистецтво» (1-8 класи), «Образотворче мистецтво» (1-8 класи).

Освітня галузь «Технологічна» реалізується через навчальні предмети: «Трудове навчання» (1-4 класи, 7-10 класи), «Технології» (5-6 класи).

Освітня галузь «Фізична культура» реалізується через навчальний предмет «Фізична культура» (1-10 класи).

Фізичний розвиток учнів забезпечується шляхом проведення уроків фізичної культури, занять з ритміки та лікувальної фізичної культури.

Освітній процес у школі має корекційну спрямованість. Завдяки індивідуальному та диференційованому підходу створюються передумови для

подолання порушень психофізичного розвитку, засвоєння учнями програмового матеріалу, розвитку їх здібностей, професійно-трудової підготовки, подальшої соціалізації.

Трудове навчання здійснюється диференційовано з урахуванням психофізичних, індивідуальних особливостей та можливостей учня і може здійснюватися у формі професійного навчання.

Школа, виходячи з місцевих вимог, обрала профілі трудового навчання, які максимально відповідають виробничій спрямованості даної місцевості, дозволяють забезпечити працевлаштування та подальше навчання випускників (обслуговуюча справа, столярна справа, швейна справа, квітникарство). Трудове навчання організовується на базі навчальних майстерень, навчально-дослідних ділянках, теплиці згідно Положення про спеціальну школу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 року № 221 (зі змінами) та наказу МОН України «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів» від 20.02.2002 № 128.

Для організації трудового і професійного навчання учні 5-10 класів діляться на групи:

- 5 клас - (6 год. квітникарство, 6 год. швейна справа);
- 6 клас - (10 год. столярна справа);
- 7 клас - (8 год. швейна справа);
- 8 клас - (8 год. швейна справа, 8 год. столярна справа);
- 9 клас - (11 год. столярна справа);
- 10 клас - (18 год. швейна справа, 18 год. квітникарство,).

Підвищенню ефективності освітнього процесу у школі сприяє корекційно-розвиткова складова інваріантної частини навчальних планів, яка направлена на

вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічної та соціальної адаптації;
- корекція пізнавальної діяльності, формування навичок просторового орієнтування;
- практичне використання знань, умінь і навичок;
- розвиток комунікативної діяльності і творчості;
- розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення;
- корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

Впровадження корекційно-розвиткових програм навчання за індивідуальним та диференційованим підходом реалізується через навчальні предмети: «Лікувальна фізкультура», «Ритміка», «Соціально-побутове орієнтування», «Розвиток мовлення, які проводять вчителі – дефектологи, вчитель-логопед та вчитель фізичної культури в другу половину дня за розкладом. Однією з невід’ємних складових освітнього процесу є навчання дітей мовленнєвих компетентностей через логопедичні заняття. В залежності від структури мовленнєвого дефекту та ступеня його прояву будується змістовний напрямок корекційної роботи. Основною формою організації логопедичної роботи є групові і індивідуальні заняття. В групи зараховуються діти зі схожою структурою мовленнєвого порушення: СНМ I-III рівня, дифлексією та дисграфією. Кількість дітей у групах складає 4-6 чоловік. Групові заняття проводяться в другій половині дня за розкладом.

Варіативна складова навчальних планів використовується на підсилення предметів інваріантної складової. Відповідно розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми програми предмету здійснюється вчителем самостійно та фіксується

у календарному плані, який погоджується заступником директора з навчальної роботи. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Для учнів 5-10 класів згідно з Типовими навчальними планами затвердженими МОН України від 07.12.2021 № 1317 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами», відведено додаткові години варіативної складової на факультативи: «Формування духовно-моральних цінностей» (5-6 класи), «Основи психології» (7-8 класи) та «Етика і психологія сімейного життя» (9-10 класи), які проводяться в позаурочний час. Факультативні заняття дають можливість підвищити формування соціальної компетентності, адекватних форм ствердження самостійності, комунікативних навичок та моральних якостей особистості. Допомагає створити психологічні умови для саморозвитку особистості, пробудженню суб'єктивності учня, активізації його власних психологічних ресурсів.

Навчальний план
комунального закладу «Золотоніська спеціальна школа
Черкаської обласної ради» на 2023/2024 навчальний рік

Інваріантна складова

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		1	2	3	4	Разом
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7	7	7	7	28
Математика	Математика	4	4	4	4	16
Природнича Соціальна і здоров'я- збережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3	4	4	4	15
Технологічна	Трудове навчання	2	2	2	2	8
Інформатична						
Мистецька	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	4
	Музичне мистецтво	1	1	1	1	4
Фізкультурна	Фізична культура	3	3	3	3	12
Усього		21	22	22	22	87
Корекційно- розвиткова робота	Розвиток мовлення	4	4	4	4	16
	Лікувальна фізкультура	1	1	1	1	4
	Ритміка	1	1	1	1	4
	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	8
Разом		8	8	8	8	16
Варіативна складова						
Додаткові години на вивчення окремих предметів	Українська мова	1	1	2	2	6
	Математика	1	1	1	1	4
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня		20	21	22	22	85
Всього (без урахування поділу класів на групи)		31	32	33	33	129
Всього годин з поділом на групи		31	32	33	33	129

Навчальний план
комунального закладу «Золотоніська спеціальна школа
Черкаської обласної ради» на 2023/2024 навчальний рік
Інваріантна складова

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень		
		5 клас	6 клас	Разом
Мовно-літературна	Українська мова і	3	3	6
	Українська література	2	2	4
Математична	Математика	5	4	9
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2	4
	Географія	-	-	-
	Фізика і хімія в побуті	-	-	-
Соціальна і здоров'я язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1	2
	Підприємництво та фінансова грамотність	-	-	-
Громадянська та історична	Вступ до історії України та громадянської освіти	1	1	2
	Історія України	-	-	-
	Правознавство	-	-	-
Інформатична	Інформатика	2	2	4
Технологічна	Технології	6/6	10/10	16/16
Мистецька	Музичне мистецтво	1	1	2
	Образотворче мистецтво	1	1	2
Фізична культура	Фізична культура	3	3	4
Разом		27	30	57
Корекційно-розвиткова робота	Соціально-побутове орієнтування	2	2	4
	Розвиток мовлення	1	1	2
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2	2	4
Разом		5	5	10

Факультатив	Формування духовно-моральних цінностей	1	1	2
	Основи психології	-	-	-
	Етика і психологія сімейного життя	-	-	-
Гранично допустиме навчальне навантаження на учня		25	28	53
Всього (без урахування поділу класів на групи)		33	36	69
Всього годин з поділом на групи		39	46	85

Навчальний план
комунального закладу «Золотоніська спеціальна школа
Черкаської обласної ради» на 2023/2024 навчальний рік
Інваріантна складова

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		7	8	9	10	Разом
Мови і література	Українська мова	3	3	2	2	10
	Українська література	2	2	2	2	8
Суспільствознавство	Історія України	2	2	2	-	6
	Я у Світі	-	-	-	-	-
	Основи правознавства	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	4	4	16
Природознавство	Природознавство	1	2	2	-	5
	Географія	1	2	2	-	5
	Фізика і хімія в побуті	2	2	2	1	7
Мистецтво	Музичне мистецтво	1	1	-	-	2
	Образотворче мистецтво	1	1	-	-	2
Технології	Трудове навчання	8/8	8/8	11	18/18	45/34
	Інформатика	1	1	1	1	4
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	-	3
	Фізична культура	2	2	2	2	8
Усього		27	29	31	31	118
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове орієнтування	2	2	2	2	8
	Розвиток мовлення	1	1	1	1	4
	Лікувальна фізкультура	2	2	2	2	10
Разом		5	5	5	5	20
Факультатив	Формування духовно-моральних цінностей	-	-	-	-	-
	Основи психології	1	1	-	-	2
	Етика і психологія сімейного життя	-	-	1	1	2

Гранично допустиме навчальне навантаження на учня	30	32	32	32	126
Всього (без урахування поділу класів на групи)	35	37	37	37	109
Всього годин з поділом на групи	43	45	37	55	162

РОЗДІЛ ІV

Особливості організації освітнього процесу

Режим роботи закладу: п'ятиденний навчальний тиждень, одна зміна. Заняття розпочинаються о 8.30 год., їх проводять уроками. Між ними одна перерва 30 хв., п'ять перерви по 15 хв..Завдяки цьому досягається оптимальна збалансованість між навчальною діяльністю та відпочинком учнів.

Розклад дзвінків(1 клас)

<i>Уроки</i>	<i>Початок</i>	<i>Кінець</i>	<i>Тривалість</i>
1-й урок	08.30	09.05	35 хв.
перерва	09.05	09.20	15 хв.
2-й урок	09.20	09.55	35 хв.
перерва	09.55	10.10	15 хв.
3-й урок	10.10	10.45	35 хв.
перерва	10.45	11.15	30 хв.
4-й урок	11.15	11.50	35 хв.
перерва	11.50	12.05	15 хв.
5-й урок	12.05	12.40	35 хв.
перерва	12.40	12.55	15 хв.
6-й урок	12.55	13.30	35 хв.
перерва	13.30	13.45	15 хв.

Розклад дзвінків (2-4 класи)

<i>Уроки</i>	<i>Початок</i>	<i>Кінець</i>	<i>Тривалість</i>
1-й урок	8.30	9.10	40 хв.
перерва	9.10	9.25	15 хв.
2-й урок	9.25	10.05	40 хв.
перерва	10.05	10.20	15 хв.
3-й урок	10.20	11.00	40 хв.
перерва	11.00	11.30	30 хв.
4-й урок	11.30	12.10	40 хв.
перерва	12.10	12.25	15 хв.
5-й урок	12.25	13.05	40 хв.
перерва	13.05	13.20	10 хв.
6-й урок	13.20	14.00	40 хв.
перерва	14.00	14.30	30 хв.

Розклад дзвінків (5-10 класи)

<i>Уроки</i>	<i>Початок</i>	<i>Кінець</i>	<i>Тривалість</i>
1-й урок	8.30	9.15	45 хв.
перерва	9.15	9.30	15 хв.
2-й урок	9.30	10.15	45 хв.
перерва	10.15	10.30	15 хв.
3-й урок	10.30	11.15	45 хв.
перерва	11.15	11.45	30 хв.
4-й урок	11.45	12.30	45 хв.
перерва	12.30	12.45	15 хв.
5-й урок	12.45	13.30	45 хв.
перерва	13.30	13.45	15 хв.
6-й урок	13.45	14.30	45 хв.
перерва	14.30	15.00	30 хв.
7-й урок	15.00	15.45	45 хв.

Тривалість уроків у 1-му класі – 35 хв., 2-4-х класах – 40 хв., 5-10-х класах – 45 хв. Корекційно-розвиткові та факультативні заняття проводяться за окремим розкладом після навчальних занять з обов'язковою перервою. Облік додаткових годин, відведених на індивідуальні та групові заняття, здійснюються на окремих сторінках класного журналу. Тематику занять визначає вчитель, виходячи з необхідності відпрацювання певного програмового матеріалу. Оцінювання навчальних досягнень учнів не проводиться. Проведення індивідуальних та групових занять відбувається з урахуванням щоденного навантаження учнів кожного класу.

Фізкультурно-оздоровчі заходи у позаурочний час мають велике значення у корекції недоліків фізичного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. Особливо учні 1-10 класів потребують спеціальних занять, спрямованих на корекцію і компенсацію наявних у них недоліків фізичного розвитку і моторики. Тому, у школі проводяться корекційні заняття з лікувальної фізкультури в позаурочний час відповідно до складеного графіка. Основною метою предмету «Лікувальна фізкультура» є: гармонізація психофізичного розвитку учнів, корекція його порушень і створення передумов соціальної

адаптації школярів. Лікувальна фізкультура проводиться згідно з відповідною корекційно-розвитковою програмою та типовим навчальним планом із урахуванням індивідуальних особливостей психофізичного розвитку дитини під лікарсько-педагогічним контролем.

Логопедичні заняття проводяться групами та індивідуально в позаурочний час. Групи комплектуються з урахуванням однорідності мовних порушень учнів по 5-6 осіб. З учнями, які мають тяжкі порушення мовлення проводяться індивідуальні заняття. Тривалість групових занять – 45 хвилин, індивідуальних – 15-20 хвилин.

Години самопідготовки визначено згідно листа МОН України «Про характер домашніх завдань учнів загальноосвітніх навчальних закладів» № 1/9-651 від 29.10.2007 та наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів». Тривалість годин самопідготовки у 5-10 класах – 1 год. 45 хв. У 1-4 класах проводять годину навчально-пізнавальної діяльності.

Освітній процес 2022/2023 н.р. у закладі буде організований з урахуванням вимог постанови Головного державного санітарного лікаря України від 23.04.2021 № 4 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, наказів та листів МОН щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину.

Відповідно ст. 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту», освітній процес у закладах середньої освіти розпочинається 1 вересня і закінчується не пізніше 1 липня наступного року. Структура і тривалість навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на семестри та режим

роботи) визначаються педагогічною радою закладу освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою, відповідно до обсягу навчального навантаження, встановленого відповідним навчальним планом, та з урахуванням вікових особливостей. Тривалість канікул протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів, кількість навчальних днів не менше 175 робочих днів. Навчальний рік розпочинається 01 вересня 2022 року і закінчується 09 червня 2023 року.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр – з 01 вересня по 28 грудня 2023 року;

II семестр – з 15 січня по 31 травня 2024 року.

Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

- осінні – з 30.10 по 05.11.2023 року;
- зимові – з 29.12.2023 року по 14.01.2024 року;
- весняні – з 25.03 по 31.03.2024 року.

Зарахування, відрахування та переведення учнів до наступних класів здійснюється у відповідності з Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття спеціальної загальної середньої освіти, відповідно до наказу МОН України «Про затвердження Порядку зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти» від 01.08.2018 року № 831.

РОЗДІЛ V

Форми організації освітнього процесу та методи навчання

Основною формою освітнього процесу у спеціальній школі є урок , в якому поєднується навчальна, виховна і пізнавальна діяльність . Проте урок має свою специфіку, зумовлену особливостями пізнавальної діяльності учнів і завданнями корекційно-виховної роботи. Певні особливості є й і в доборі форм і методів навчальної роботи: широко практикуються повторення вивченого, ігрові моменти; навчання здебільшого відбувається на практичній основі; складні системи знань подаються в розчленованому вигляді, відповідно і діяльність учнів також набуває розчленованого характеру, особливо на початкових етапах навчання.

Сучасні вимоги до уроку такі:

- реалізація в комплексі освітньої, корекційно-розвивальної , виховної функції навчання;
- відповідність уроку принципам навчання ;
- організаційна чіткість уроку;
- оптимізація освітнього процесу;
- інтенсифікація освітнього процесу;
- відповідність змісту уроку навчальним програмам;
- здійснення міжпредметних і внутріпредметних зв'язків ;
- підвищення самостійності учнів.

Крім уроку в спеціальній школі застосовують й інші форми організації навчальної роботи :

- екскурсії;
- віртуальні подорожі;
- уроки-семінари;
- спектаклі;
- брифінги, квести ;
- відео-уроки

- практичні роботи ;
- домашні, самостійні роботи ;
- проектна діяльність ;
- інтегровані уроки;
- мовленнєві калейдоскопи ;
- відеодайджести

Вони доповнюють і удосконалюють класно-урочну систему.

Існують також специфічні форми позакласної навчально-корекційної роботи , такі , як логопедичні заняття, ЛФК, ритміка, соціально-побутова орієнтація, предметні гуртки.

У спеціальній школі використовується найбільш поширена класифікація уроків у залежності від основної освітньої мети заняття.

Визначаються :

- 1) Пропедевтичні уроки.
- 2) Уроки формування нових знань, умінь і навичок.
- 3) Уроки додаткової корекції знань і умінь.
- 4) Уроки систематизації й узагальнення знань, умінь і навичок.
- 5) Уроки застосування знань, умінь і навичок.
- 6) Уроки перевірки якості засвоєння знань, умінь і навичок.
- 7) Комбіновані уроки.

Основні методи навчання за джерелом передачі та характером сприймання інформації:

- словесні ;
- наочні ;
- практичні.

Методи навчання залежно від основних дидактичних завдань уроку:

- методи формування знань, умінь і навичок;
- методи закріплення знань, умінь і навичок;
- методи застосування одержаних знань;
- методи творчої діяльності;
- методи перевірки знань, умінь і навичок.

Методи навчання відповідно до характеру пізнавальної діяльності

учнів щодо засвоєння змісту освіти :

- пояснювально-ілюстративні (інформаційно-рецептивні) ;
- репродуктивні ;
- проблемного викладу ;
- частково-пошукові (евристичні) ;
- дослідницькі.

Забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії учня

Індивідуальна освітня траєкторія учня в закладі формується шляхом визначення власних освітніх цілей, а також вибору суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними:

- форм здобуття загальної середньої освіти;
- навчальних планів та програм;
- навчальних предметів (інтегрованих курсів), інших освітніх компонентів, у тому числі вибіркових, і рівнів їх складності;
- форм організації освітнього процесу, методів, засобів навчання;
- темпів засвоєння освітньої програми та/або послідовності вивчення окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів).

Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі та на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

Індивідуальний навчальний план учня забезпечує виконання ним освітньої програми закладу освіти та передбачає його участь у контрольних заходах, а також у разі необхідності враховує особливі освітні потреби учня, визначені за результатами комплексної психолого-педагогічної оцінки його розвитку.

Індивідуальна програма розвитку складається для кожного учня на підставі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, наданого інклюзивно-ресурсним центром.

Індивідуальна програма розвитку для учнів містить: загальну інформацію про учня, інформацію про особливості та динаміку розвитку, особливості засвоєння освітньої програми (її окремих освітніх компонентів), потребу в індивідуальному навчальному плані, потребу в адаптації/модифікації змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), перелік психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги), яких потребує учень.

Індивідуальна програма розвитку затверджується директором школи, схвалюється педагогічною радою та підписується одним з батьків (іншим законним представником) учня.

Індивідуальний навчальний план (за потреби) розробляється на підставі поданої одним з батьків (іншим законним представником) учня письмової заяви.

Індивідуальний навчальний план розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або з одним з батьків (іншим законним представником), схвалюється педагогічною радою спеціальної школи, затверджується її директором та підписується одним з батьків (іншим законним представником) чи учнем особисто (у разі досягнення ним повноліття).

Індивідуальний навчальний план може містити адаптацію чи модифікацію змісту навчальних предметів (інтегрованих курсів), визначати відмінні від визначених освітньою програмою послідовність, форму і темп засвоєння учнем освітніх компонентів.

Індивідуальний навчальний план повинен забезпечувати засвоєння учнем відповідної освітньої програми спеціальної школи із збереженням корекційно-розвиткового складника та передбачати його участь в заходах спеціальної школи.

Форми та методи організації дистанційного навчання.

Разом з очною формою навчання у закладі застосовується і дистанційна форма навчання за потребою. Дистанційна форма здобуття освіти - це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних

психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Технології дистанційного навчання дозволяють продовжувати освітній процес під час карантину та інших надзвичайних обставин (без переведення учнів на дистанційну форму).

Під час дистанційного навчання обов'язково враховуються інтереси учнів:

- організація освітнього процесу забезпечує регулярну та змістовну взаємодію вчителів з учнями;
- надання навчальних матеріалів вчителем та спілкування між учасниками дистанційного навчання забезпечується через передачу відео-, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі через месенджери ZOOM та VIBER.
- для учнів, які не можуть взяти участь у синхронному режимі взаємодії з поважних причин, заклад забезпечує використання інших засобів комунікації, доступних для учнів – телефонного, поштового зв'язку тощо;
- організація освітнього процесу обов'язково здійснюється з дотриманням вимог щодо захисту персональних даних, а також санітарних правил і норм щодо формування розкладу навчальних занять, вправ для очей та постави, безперервної тривалості навчальної діяльності з технічними засобами навчання, часу для виконання домашніх завдань тощо.

-

РОЗДІЛ VI

Опис інструментарію оцінювання

На рівні школи розроблена система показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє спостерігати за тим, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний "продукт" діяльності школи відповідає ідеальній "моделі" випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників, форма проходження на вибір учителя – не менше 150 годин, атестація – 1 раз на 5 років, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, тренінгах, онлайн-курсах);
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно-правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін);
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, бібліотека, їдальня, наявність інтернету);

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг технологій навчання;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;
- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;
- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти.

Реалізація Закону України «Про освіту», Концепції «Нова українська школа» на засадах компетентної парадигми навчання обумовлює удосконалення змісту та форм освіти дітей з особливими потребами, посилення уваги щодо забезпечення оптимальних умов їхнього навчання, виховання та розвитку.

Система освіти учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в закладі забезпечує отримання повної загальної середньої освіти у відповідності до Закону України «Про освіту». Оцінювання ґрунтується на методологічній переорієнтації освітнього процесу навчання на розвиток особистості кожного учня, гуманного ставлення до нього, на позитивному підході до найменших навчальних успіхів, постійній підтримці прагнень до самостійності, саморозвитку, всебічної допомоги з боку педагогів, батьків для досягнення можливих найвищих результатів навчання. Тому оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку враховує їх психофізичні особливості та пізнавальні можливості. Дотримання цих вимог у процесі навчання та відповідне оцінювання рівня навчальних досягнень допоможе кожній дитині з порушеннями інтелектуального розвитку здобути базову середню освіту, набути тих основних компетентностей, які необхідні для сучасного життя.

Компетентність особистості узагальнює в собі як суму набутих завдяки навчанню компетентностей (знань, умінь і навичок, досвіду, цінностей, низку особистісних якостей), які формуються в учня на основі опанування змісту освіти та внаслідок спеціального корекційного впливу.

До ключових компетентностей, які повинні сформуватися в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, відносяться такі:

- *володіння державною мовою*; що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- *можливість спілкуватися рідною мовою* (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних

комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

- *математична компетентність*, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- *компетентності у галузі природничих наук*, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- *соціально-трудова компетентність*, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- *екологічна компетентність*, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- *інформаційно-комунікаційна компетентність*, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно-комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- *навчання впродовж життя*, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- *громадянські та соціальні компетентності*, що передбачають вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- *культурна компетентність*, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- *основи фінансової грамотності*, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Життєва компетентність є інтегрованим результатом навчальної діяльності освітнього процесу учнів із порушеннями інтелектуального розвитку та проведеної з ними корекційно-розвиткової роботи.

Навчальні досягнення оцінюються за сукупністю критеріїв, саме тому особливої уваги заслуговує диференціація та характеристика рівнів навчальних досягнень учнів зазначеної категорії, які представлено як інструментарій моніторингу, підтримки і заохочення позитивних змін у знаннях, уміннях, мотиваціях і реальних досягненнях учнів з інтелектуальними порушеннями.

Об'єктами контролю у процесі навчання є: знання, уміння та навички визначені навчальними програмами; навчально-пізнавальні знання та вміння; власне діяльність; емоційно-ціннісні риси особистості, значущі для життєдіяльності в суспільстві.

Основними функціями представлених критеріїв є: мотиваційна, діагностико-коригуюча, контролююча, навчальна, розвитково-виховна, соціальна.

Здійснення оцінювання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку в процесі навчання визначається такими дидактичними принципами:

а) систематичності та послідовності, зумовлених необхідністю здійснювати оцінювання та моніторинг впродовж усіх етапів навчання;

б) всебічності, який передбачає визначення в учнів результативності корекції навчально-пізнавальної діяльності та власне діяльності, рівня очікуваних результатів навчання (опанування знаннями, уміннями та навичками відповідно до навчальних цілей);

в) диференційованості та індивідуалізації, що зумовлені поліморфністю проявів порушень навчально-пізнавальної діяльності учнів із порушеннями інтелектуального розвитку.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку початкової школи спеціальних закладів (класів) здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ (далі - Критерії) авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко та ін. – К., ІСП НАПН України, 2020 (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН схвалено для використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами (лист Інституту модернізації змісту освіти (далі - ІМЗО) від 22.07.2020 № 22.1/12-Г-623).

Оцінювання результатів навчання та особистих досягнень учнів 1-3 класів з порушеннями інтелектуального розвитку у початковій школі має формувальний характер, здійснюється вербально, на суб'єкт-суб'єктивних засадах, що передбачає активне залучення учнів до самоконтролю і самооцінювання.

Здійснення формувального оцінювання орієнтує вчителя на спостереження за навчальним поступом кожного учня. Воно розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно.

Орієнтирами для здійснення формувального оцінювання є вимоги до результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти та очікуваними результатами, зазначеними в типових освітніх програмах для навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. При цьому особливості дитини можуть впливати на темп та характер навчання, вибір доцільних методів та форм навчання, внаслідок чого вона може досягати вказаних результатів.

Вимоги до очікуваних результатів навчання та компетентностей учнів використовуються для:

- організації постійного спостереження за динамікою формування певних навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, та особистим розвитком учня;
- обговорення навчального поступу з учнями та їхніми батьками або особами, які їх замінюють;
- формувального (поточного) та завершального (підсумкового) оцінювання.

Завершальне (підсумкове) оцінювання результатів навчання має місце лише в кінці навчального року і проводиться з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання. Форми і види перевірок для проведення завершального оцінювання учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу.

Формувальному оцінюванню підлягає процес навчання учня, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату. Метою такого оцінювання є формування у дитини впевненості в собі, в своїх можливостях; відзначення будь-якого успіху; акцентування уваги на сильних сторонах, а не на помилках; діагностування досягнення на кожному з етапів навчання; адаптування освітнього процесу до здатностей дитини; виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів; запобігання побоюванням помилитися.

Формувальне оцінювання має мотивувати і надихати дитину на навчальну діяльність, вияв власних здобутків та сприяти формуванню них відпnavичок застосування знань і умінь при виконанні практико-орієнтованих завдань.

Невід'ємним складником оцінювальної діяльності є вироблення в учнів здатності оцінювати (під керівництвом педагога) власний прогрес. Для організації самоконтролю можна (на розсуд педагогів) використовувати різноманітні листки оцінювання, оформлені у цікавий для дітей спосіб. Здійснення зворотного зв'язку з учнями в процесі оцінювання кожної виконаної роботи має орієнтувати їх на успіх, підтримувати й надихати на саморозвиток і вдосконалення. Таким чином виявляється формувальний характер контролю та

оцінювання особистісного розвитку учнів та хід набуття ними навчального досвіду і компетентностей.

Алгоритм діяльності вчителя під час організації формувального оцінювання

1. Формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей.

Вчитель спільно з учнями розробляє й обговорює цілі уроків «заняття». Ціль має бути вимірною, щоб через оцінювання з'ясувати, на якому рівні вона досягнута.

2. Ознайомлення учнів із критеріями оцінювання.

Обговорення з учнями критеріїв оцінювання робить процес оцінювання прозорим і зрозумілим для всіх суб'єктів освітнього процесу, та сприяє позитивному ставленню до самого процесу. Критерії оцінювання для поточного оцінювання мають описувати те, що заявлено в навчальних цілях.

3. Забезпечення активної участі учнів у процесі оцінювання.

Створення ефективного зворотного зв'язку, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим та своєчасним. У процесі оцінювання важливо не протиставляти дітей одне одному. Стимулюючим має бути порівняння роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як працювала дитина раніше. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень дитини. Складнощі у навчанні необхідно обговорювати з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини.

Водночас, під керівництвом та допомогою вчителя, доцільно залучати дітей до взаємооцінювання (враховуючи пізнавальні можливості учнів), при цьому формувати вміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення. Це активізує навчання, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття значимості кожного в колективі.

4. Забезпечення можливості й уміння учнів аналізувати власну діяльність (рефлексія).

У процесі навчання учнів початкових класів важливе значення має становлення елементів рефлексії, спрямованих на спостереження своїх дій та дій однокласників, осмислення своїх суджень, дій, учинків з огляду на їх особистісного новоутворення у повному обсязі мають сформуватися тільки наприкінці молодшого шкільного віку.

Слід зазначити, що здатність до персональної рефлексії у дітей молодшого шкільного віку з інтелектуальними порушеннями є достатньо обмежена, але можливості її розвитку актуалізуються під час роботи в групі. Умовою розвитку рефлексії в цьому віці є включення дитини у взаємодію з наступним відтворенням фактичних актів дій та комунікацій в контексті особистісного та спільного значення. Таким чином закладаються основи для самоспостереження і спостереження, які виводяться на рефлексивний рівень у майбутньому. Спонукають до рефлексії запитання: «Що нового дізнався на уроці?», «Що привернуло твою увагу?», «Ти активно працював на уроці?», «Що тобі найбільше сподобалось?».

5. Коригування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Формувальне оцінювання дає можливість вчителю, відстежуючи рух дитини до навчальних цілей, здійснити коригування освітнього процесу на ранніх етапах, а учневі – усвідомити відповідальність за своє навчання. Оцінка діяльності учнів має бути позитивною. У випадку невдач або непосильності певної роботи для конкретного учня доцільно запропонувати йому легше завдання, аби оцінити й підтримати зусилля.

Інші компоненти формувального оцінювання такі як: конкретний аналіз допущених учнем помилок і труднощів, що постали перед ним, та конкретні вказівки про те, як покращити досягнутий результат, не є предметом розгляду у першому, другому класах, але стають актуальними на подальших навчальних етапах у початковій школі.

Формувальне оцінювання можна забезпечити використанням портфоліо, основна суть якого полягає в тому, щоб показати все, на що здібні учні. Через твердження «Я знаю», «Я вмю» акцентуються навчальні досягнення учнів,

розвивається здатність до самооцінювання, поступово збільшується відповідальність за власне навчання. Кожен учень має власний стиль і темп навчання. Тому важливо усвідомлювати, що оцінювання учня вчителем не повинно стати причиною зниження самооцінки молодшого школяра, що неминуче позначається на його навчальній мотивації й успішності.

Під час організації навчання взагалі і оцінювання в початкових класах зокрема, важливо створювати для учнів **ситуацію успіху**. Навіть невеличке досягнення надихає дітей. А вчитель, звичайно, завжди може знайти можливість запропонувати таку ситуацію, дати таке завдання, щоб навіть найслабший учень міг вирізнитися з кращого боку; дуже важливо похвалою відмітити навіть ледь помітне просування уперед: «Добре! Ти виконав завдання сьогодні набагато краще».

Діти дуже чутливі до оцінювання їх дорослими. Молодші школярі мають характерну особливість сприймати оцінку за виконання якогось завдання як оцінювання себе, а тому негативну оцінку вони розуміють як вияв негативного ставлення з боку вчителя.

Враховуючи цю вікову особливість, а також важливу роль початкової школи як «стартового майданчика» для того, щоб задати індивідуальну траєкторію особистості не тільки в навчальній діяльності, а й в особистісному розвитку, вчителю слід використовувати формувальне оцінювання, яке на етапі початкових класів має включати два обов'язкових компоненти:

- 1) доброзичливе ставлення до учня як до особистості;
- 2) позитивне ставлення до зусиль учнів, спрямованих на розв'язання задач (навіть якщо ці зусилля не дали позитивного результату).

Облік результатів завершального (підсумкового) оцінювання, що здійснюється з урахуванням динаміки зростання рівня навчальних досягнень учня-учениці, фіксується вчителем у **свідоцтві досягнень**.

Свідоцтво досягнень має бути зрозумілим документом для батьків дитини або осіб, які їх замінюють, що дає розгорнуте уявлення про навчальний поступ дитини в школі під час навчального року.

Складається з оцінювання предметних компетентностей. Заповнюється тільки у кінці навчального року.

Для оцінювання учнів пропонується рівнева система: Школи мають вибір: оцінювати результати навчання у 3–4-х класах або вербальними оцінками, або рівневими. Рівнева оцінка визначає рівень результату. А самі рівні позначають літерами: П — «початковий», С — «середній», Д — «достатній», В — «високий».

Учителі, які викладають навчальні предмети в початковій школі, дають характеристику предметних компетентностей учня за рівневою системою. У першому-третьому класах оцінювання має описовий характер як рівня навчання, старанності та соціальної поведінки, так і предметів та освітнього процесу в цілому, але не результату.

При заповненні свідоцтва досягнень пропонується відмічати визначення рівня у довільній формі (графічні знаки).

Учитель роздруковує два екземпляри свідоцтва. Батькам або особам, які їх замінюють, видають один екземпляр, другий залишається в закладі освіти і зберігається в особовій справі. За бажанням, батьки можуть залишити свій коментар у свідоцтві, для цього, зустрінись з учителем і написати свої побажання на екземплярі, що зберігається в школі.

Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його /її батьками, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

Проект зразка свідоцтва досягнень за вибором закладу загальної середньої освіти роздруковується у чорно-білому або кольоровому вигляді, у форматі А4 або у форматі А5. Вчитель, за бажанням, може додавати особисті або навчальні характеристики на свій розсуд.

Зазначеними Критеріями відповідно до НУШ передбачені свідоцтва досягнень. Їх видають наприкінці навчального року. У Критеріях подано зразок бланку свідоцтва досягнень та підходи щодо його заповнення.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку школи II ступеня здійснюється за Критеріями оцінювання навчальних

досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку розроблено відповідно до Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України, Інституту модернізації змісту освіти, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, спрямованої на виконання завдань Концепції «Нова українська школа» та реформування змісту освіти дітей з особливими освітніми потребами.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня 5-10 класів здійснюється бально з усіх предметів інваріантної складової: «Українська мова», «Українська література», «Математика», «Природознавство», «Я у світі», «Географія», «Історія України», «Інформатика», «Фізика і хімія у побуті», «Основи здоров'я», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Фізична культура», «Трудове навчання».

Навчальні досягнення учнів з помірним ступенем порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня оцінюються вербально. При вербальному оцінюванні використовуються як усні, так і письмові оцінні судження, які характеризують процес навчання і відображають кількісний і якісний його результати: ступінь засвоєння елементарних знань і вмінь з навчальних предметів та характеристику особистісного розвитку учнів. Характеристика особистісного розвитку учня відображає рівень самостійності, комунікативності, вміння працювати в групі, ставлення до навчальної праці, рівень прикладених зусиль, сформованість навчально-пізнавальних інтересів, ціннісних орієнтирів та загальнонавчальних умінь, тощо та здійснюється вербально під час поточного контролю.

Об'єктами контролю у процесі навчання є складники предметних та життєвої компетентностей: знання про предмети і явища навколишнього світу, взаємозв'язки і відношення між ними; вміння та навички застосовувати засвоєні знання; досвід діяльності; ціннісні ставлення.

Основними функціями контролю навчальних досягнень учнів є: мотиваційна, діагностико-коригуюча, контролююча, навчальна, розвитково-виховна, соціальна:

1. Мотиваційна, що визначає таку організацію оцінювання навчальних досягнень учнів, коли його проведення стимулює бажання поліпшити свої результати, розвиває відповідальність, формує позитивні мотиви навчання;

2. Діагностико-коригуюча, що передбачає з'ясування сильних сторін навчально-пізнавальної діяльності, а також причин труднощів, які виникають в учнів під час навчання, виявлення прогалин в знаннях і вміннях та внесення коректив, спрямованих на усунення цих прогалин;

3. Контролююча, що передбачає визначення рівня досягнень окремого учня (класу, групи), виявлення рівня готовності до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;

4. Навчальна, що зумовлює таку організацію оцінювання навчальних досягнень учнів, коли його проведення сприяє повторенню, уточненню, систематизації, застосуванню знань, навичок і вмінь;

5. розвитково-виховна, що полягає у формуванні вміння зосереджено й цілеспрямовано працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, сприяє розвитку відповідальності, працелюбності, активності, самостійності, акуратності та інших якостей особистості;

6. Соціальна функція, що передбачає об'єктивне оцінювання досягнень учнів, а не їх недоліків. Рівнева градація враховує індивідуальні психофізичні особливості, можливості кожного учня, водночас зміцнюючи його статус в освітньому середовищі, соціумі.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку за основними рівнями в руслі реформування загальної середньої освіти передбачає:

- оцінювання у межах навчального матеріалу, визначеного навчальними програмами для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку;

- оцінювання стану засвоєння учнями програмового матеріалу у межах відповідно до пізнавальних можливостей, зумовлених особливостями їх психічного та фізичного розвитку;

- оцінювання відповідних розвитку учнів якісних характеристик навчальних досягнень, необхідних для формування їхньої життєвої компетентності;

- оцінювання на позитивному принципі, тобто врахування рівня досягнень учня, а не його невдач.

Об'єктами оцінювання учнів у процесі вивчення основних навчальних предметів є передусім структурні компоненти його навчальної діяльності, а саме: змістовий, операційно-організаційний, емоційно-мотиваційний.

1. Зміст навчання (змістовий компонент) – знання про об'єкт вивчення (уявлення, поняття, явище тощо, в т. ч. про правила, засоби перетворення об'єкта, про вимоги до результату; про складові та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності і т. д.). Змістовий компонент конкретизується відповідно до змісту навчання кожного навчального предмета.

При оцінюванні підлягають аналізу такі характеристики знань:

- повнота (від фрагментарного відтворення навчального матеріалу до відтворення матеріалу у повному обсязі);
- правильність (від не завжди точного до правильного відтворення навчального матеріалу);
- усвідомленість (від розуміння в основному, переказу до вміння пояснити, виокремити головне та другорядне);
- застосування знань: адекватність; самостійність в умовах різної міри новизни (за зразком, аналогічні, відносно нові); надання допомоги.

2. Практичні навички та вміння (операційно-організаційний компонент) – дії, способи дій (вміння, навички), діяльність:

1) предметні (відповідно до змісту основних навчальних предметів у спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку);

2) розумові (порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати тощо) та загальнонавчальні (аналізувати, планувати, організовувати, контролювати процес і результати виконання завдання, діяльності в цілому);

вміння користуватися підручником та іншими доступними джерелами інформації).

При оцінці підлягають аналізу такі характеристики:

виконання дій:

а) правильність;

виконання завдань:

а) розуміння завдання;

б) новизна умов завдання (за зразком, аналогічне, відносно нове);

в) самостійність виконання (контроль, допомога: практична – спільне виконання дії з вчителем, показ дії; вербальна – повторний інструктаж, аналіз, пояснення завдання, запитання, підказка, вказівка; загальна – стимулювання, підтримка, схвалення, активізація уваги);

г) усвідомленість способу виконання завдання (від переказу до пояснення);

д) якість виконаної роботи;

є) цілеспрямованість, поетапність виконання та ін.

3. Ставлення до навчання (емоційно-мотиваційний компонент). При оцінці підлягають аналізу такі його характеристики:

а) характер і сила (байдуже, недостатньо виразне позитивне, зацікавлене, виразне позитивне),

б) дієвість (від споглядального (пасивного) до дієвого),

в) сталість (від епізодичного до сталого).

В основному ці характеристики змістового, операційно-організаційного та емоційно-мотиваційного компонентів навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку покладено в основу визначення рівнів навчальних досягнень (I - початковий, II – середній, III – достатній) та критеріїв оцінювання навчальних досягнень, відповідних їм диференційних балів в учнів загальноосвітнього закладу з кожного навчального предмета.

Для учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня розроблено диференційовані рівні навчальних досягнень (I – початковий, II – середній, III – достатній), які характеризують особливості життєвої компетентності та обумовлюють їхню соціалізацію.

Загальна характеристика рівнів навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку легкого ступеня

I рівень – початковий.

Учень (учениця) з допомогою вчителя фрагментарно, неточно відтворює окремі елементи, ознаки об'єкта вивчення; з допомогою вчителя виконує окремі дії, елементарні завдання. Ставлення до навчання байдуже. Потребує контролю, допомоги та стимулювання з боку вчителя.

II рівень – середній.

Учень (учениця) в основному здатний відтворити більшу частину навчального матеріалу, але допускає окремі неточності. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, частково чи за допомогою вчителя пояснити. Виконує дії та завдання в аналогічних умовах (під керівництвом вчителя). Достатньо стале зацікавлене ставлення до навчання. В окремих випадках потребує контролю та допомоги з боку вчителя.

III рівень – достатній.

Учень відтворює матеріал, визначений навчальною програмою. Матеріал розуміє, може виокремити головне і другорядне, пояснити. Застосовує знання, вміння й навички в аналогічних та відносно нових умовах. Здатний самостійно і правильно виконувати дії, аналогічні та відносно нові завдання. Здатний пояснити використаний спосіб виконання завдання та застосувати для розв'язання іншого. Стале, виразно-позитивне ставлення до навчання.

Загальна характеристика рівнів навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня

I – початковий.

Учень (учениця) за допомогою вчителя фрагментарно впізнає (показує або називає) предмет вивчення. За повної підтримки вчителя намагається виконати елементарні практичні дії, переважно пасивного характеру. Ставлення до навчання байдуже. Потребує значної постійної допомоги, повної підтримки та супроводу з боку вчителя.

II – середній.

Учень (учениця) за допомогою учителя частково розпізнає об'єкт вивчення. Виконує окремі дії предметно-практичного змісту на рівні копіювання способу виконання. Виявляє епізодичний інтерес до навчання, має байдуже або слабковиразне позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує схвалення, постійної допомоги, супроводу, контролю та стимулювання.

III – достатній.

Учень (учениця) має уявлення про об'єкт вивчення. З використанням наочності відтворює (не завжди точно) основні змістові елементи навчального матеріалу. Матеріал в основному розуміє, але пояснити, виокремити в ньому суттєве та другорядне не може. За наслідуванням і словесною інструкцією епізодично виконує прості завдання предметно-практичного змісту. Має слабковиразне позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. Потребує стимуляції та постійної значної допомоги щодо виконання предметно-практичних дій, завдання, організації робочого місця.

Основними видами оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку є поточне, тематичне та підсумкове.

Враховуючи особливості навчальної діяльності учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, тематична оцінка здійснюється за результатами поточного оцінювання. При цьому поточне оцінювання виконує діагностико-коригуючу, стимулюючу функції. Кожному рівню навчальних досягнень відповідає своя шкала диференційованих балів (див. таблиці).

Особливості оцінювання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку за допомогою портфоліо представлено у навчально-методичних посібниках співробітників Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. В посібниках охарактеризовано якісні показники індивідуального оцінювання, представлено технологію портфоліо .

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів 5-10 класів з порушеннями інтелектуального розвитку /навчально-методичний посібник/ авт.: О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, С.В. Трикоз, І.В. Бобренко,

Н.А. Ярмола та ін.: за ред.: О.В. Чеботарьової. – К., ІСП НАПН України, 2019. – 120 с. (схвалено до використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами науково-методичною комісією з спеціальної педагогіки Науково-методичної ради МОН.

РОЗДІЛ VII

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає переліку навчальних програм для учнів з інтелектуальними порушеннями, а саме:

1 клас – за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 26.07.2018 р. № 814 (додаток 11) та наказ МОН України від 26.07.2018 р. № 816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями»;

2 клас - за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 26.07.2018 р. № 814 (додаток 11) та наказ МОН України від 02.07.2019 р. № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», розробленою під керівництвом .Б. Шияна О.Я, Савченко, Р.;

3 клас - за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 26.07.2018 р. № 814 (додаток 11) та наказ МОН України від 01.04.2020 р. № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;

4 клас - за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 29.01.2021 р. № 121;

5-клас – за Типовими освітніми програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами, затвердженими наказом МОН України від 07.12.2021 р. № 1317 (додаток 14);

6-10 класи - за Типовими навчальними планами спеціальних шкіл загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими наказом МОН України від 12.06.2018 р. № 627 (додаток 18).

У 1-4 класах предмет «Музика» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Програми з музики та співів для учнів 1-4 класів», автор Н.О. Квітка, Л.Й. Левченко-Бутуханова, видавництво Київ, 2014 рік, зокрема:

- 1 кл. – 1 год./тиж.
- 2 кл. – 1 год./тиж.
- 3 кл. – 1 год./тиж.
- 4 кл. – 1 год./тиж.

У 5-8 класах предмет «Музика» інваріантної складової вивчається за програмою, затвердженою МОН України з «Музичного мистецтва» для 5-8 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, автор Л.Й. Левченко-Бутуханова, видавництво Київ, 2020 рік, зокрема:

- 5 кл. – 1 год./тиж.
- 6 кл. – 1 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.
- 8 кл. – 1 год./тиж.

У 5 класі предмет «Трудове навчання» інваріантної складової вивчається за програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Технології (обслуговуюча праця)» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Дорошенко Н. М., Тороп К. С., Ярмола Н. А., Терещенко В. В., Швець Н. М.), зокрема:

- 5 кл. – 6 год./тиж.

У 5 класі предмет «Трудове навчання» інваріантної складової вивчається за програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Технології (квітникарство)» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Скакодуб Т. С., Тороп К. С., Василенко Н. А.), зокрема:

- 5 кл. – 6 год./тиж.

У 6-7 класах предмет «Трудове навчання»: (Швейна справа) інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей», автори Л.І. Остапенко, С.І. Алексєєва, Л.О. Карнаухова, Київ 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 8 год./тиж.
- 7 кл. – 8 год./тиж.

У 8 класі предмет «Трудове навчання»: (Квітникарство) інваріантної складової вивчається за програмою рекомендованою МОН України Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України Трудове навчання (квітникарство) для 4-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, 2016 р. Автори: Чеботарьова О.В., кандидат педагогічних наук, ст. наук. співробітник лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України, зокрема:

- 8 кл. – 8 год./тиж.

У 6-7 класах предмет «Трудове навчання»: (Художня обробка деревини та металу) інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Трудове навчання (5-7) класи. Художня обробка деревини та металу», автори О.В. Чеботарьова, Т.Б. Шкільна, В.О. Ясько, Київ 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 8 год./тиж.
- 7 кл. – 8 год./тиж.

У 8-10 класі предмет «Трудове навчання»: (Столярна справа) інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку», Укладач: О.М. Павлюченко, С.В. Гаврись, 2016 рік, зокрема:

- 8 кл. – 8 год./тиж.
- 9 кл. – 11 год./тиж.
- 10 кл.-18 год./тиж.

У 8-10 класах предмет «Трудове навчання»: (Швейна справа) інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для для 5-9(10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Швейна справа. 8-10 класи. Київ 2016. Укладачі: Остапенко Л.І., Алексєєва С.І., КарнауховаЛ.О.

- 8 кл. – 8 год./тиж.
- 9 кл. – 11 год./тиж.
- 10 кл. – 18 год./тиж.

У 5 класі предмет «Українська мова» інваріантної складової вивчається за програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Українська мова» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Пономаренко Н. В., Тороп К. С., Ярмола Н. А.), зокрема:

- 5 кл. – 5 год./тиж.

У 6-10 класах предмет «Українська мова» інваріантної складової вивчається за навчальними програмами з української мови для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженими МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України. Укладачі: Кравець Н.П., Утвенко Н.О., Київ – 2019, зокрема:

- 6 кл. – 3 год./тиж.

- 7 кл. – 3 год./тиж.
- 8 кл. – 3 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.
- 10 кл. - 2 год./тиж.

У 5 - 6 класах предмет «Українська література» вивчається за програмою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей». Укладач: А.М. Висоцька, 2015 рік, зокрема:

- 5 кл. – 2 год./тиж
- 6 кл. – 2 год./тиж.

У 7-10 класах предмет «Українська література» інваріантної складової вивчається за навчальними програмами з української літератури для 7-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями, затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України, 2019 рік. Укладач Н.П.Кравець, зокрема:

- 7 кл. – 2 год./тиж.
- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.
- 10 кл. – 2 год./тиж.

У 5 класі предмет «Вступ до історії України та громадянської освіти» вивчається за програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (автор Косенко Ю. М.), зокрема:

- 5 кл. – 1 год./тиж

У 6-9 класах предмет «Історія України» вивчається за програмою затвердженою затвердженою МОН України, Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей». Укладач: Ю.М. Косенко, 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 2 год./тиж
- 7 кл. – 2 год./тиж.
- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.

У 10 класі предмет «Основи правознавства» вивчається за навчальними програмами затвердженими Міністерством освіти і науки України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку Основи правознавства 10 клас. Укладач: Косенко Ю.М., Київ - 2016 рік, зокрема:

- 10 кл. – 1 год./тиж.

У 5-8 класах предмет «Образотворче мистецтво» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5–9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей». Укладач: І.В. Дмитрієва, Київ, 2015 рік, зокрема:

- 5 кл. – 1 год./тиж.
- 6 кл. – 1 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.
- 8 кл. – 1 год./тиж.

У 5 класі предмет «Математика» інваріантної складової вивчається за навчальною програмами рекомендованими Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Математика» для 5-6 спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Прохоренко Л. І., Тороп К. С., Біневич І. В.), зокрема:

- 5 кл. – 5 год./тиж.

У 6-7 класах предмет «Математика» інваріантної складової вивчається за навчальними програмами для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх

навчальних закладів для розумово-відсталих дітей (5 - 7 клас), затвердженими МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України. Укладач: Н.І. Королько, видавництво Київ, 2016 рік, зокрема:

- 6 кл. – 5 год./тиж.
- 7 кл. - 5 год./тиж.

У 8-10 класах предмет «Математика» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Програма для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Математика 8-10 класи. Київ – 2016 рік. Н.І.Королько

- 8 кл. – 4 год./тиж.
- 9 кл. – 4 год./тиж.
- 10 кл. – 4 год./тиж.

У 5 класі Інтегрований курс «Пізнаємо природу» інваріантної складової вивчається за навчальною програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Василенко Н. А., Трикоз С. В., Калюкова Ж. С.), зокрема:

- 5 кл. – 2 год./тиж.

У 6-7 класах предмет «Природознавство» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей» Укладач: Г.О. Блеч, видавництво Київ, 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 1 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.

У 8-9 класах предмет «Природознавство» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 8-9 класів спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку» Укладач: С.В. Трикоз, Г.О. Блеч,, видавництво Київ, 2016 рік, зокрема:

- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.

У 6-9 класах предмет «Географія» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 6-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей» Укладач: Л.К. Одинченко, Т.Ю. Скиба, видавництво Київ, 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 2 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.
- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.

У 7-9 класах предмет «Фізика і хімія у побуті» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей Фізика і хімія у побуті 8-10 класи» Укладач: І.В. Татьянчикова, Л.А. Співак, видавництво Київ, 2016 рік, зокрема:

- 7 кл. – 2 год./тиж.
- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.

У 10 класі предмет «Фізика і хімія у побуті» інваріантної складової вивчається за програмою для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. 10 клас, затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України. Укладачі : І.В. Литвин І. М., Вакуленко О.А., Вакуленко В. В., Демиденко Т. В. – Черкаси: КНЗ «ЧОШОПП ЧОР», 2019, зокрема:

- 10 кл. - 1 год./тиж.

У 5 класі предмет «Інформатика» інваріантної складової вивчається за навчальною програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна

навчальна програма «Інформатика» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Трокай Т. М., Лапін А. В., Ляшенко В. В.), зокрема:

- 5 кл. – 2 год./тиж.

У 6-10 класах предмет «Інформатика» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 6 -10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей» Основи комп'ютерної грамотності. Укладач: С.О.Кликова, видавництво Київ, 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 1 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.
- 8 кл. – 1 год./тиж.
- 9 кл. – 1 год./тиж.
- 10 кл. – 1 год./тиж.

У 5 класі інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей» Укладач: : І.В. Гладченко, видавництво Київ, 2014 рік, зокрема:

- 5 кл. – 1 год./тиж.

У 6-7 класах «Основи здоров'я» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей» Укладач: : І.В. Гладченко, видавництво Київ, 2015 рік, зокрема:

- 6 кл. – 1 год./тиж.
- 7 кл. – 1 год./тиж.

У 8-9 класах предмет «Основи здоров'я» інваріантної складової вивчається затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 8-10 класів спеціальних

загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями» Укладач: : І.В. Гладченко, видавництво Київ, 2016 рік, зокрема:

- 8 кл. – 1 год./тиж.
- 9 кл. – 1 год./тиж.

У 5 класі предмет «Фізична культура» інваріантної складової вивчається за програмою рекомендованою Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383) Модельна навчальна програма «Фізична культура» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку (авт. Прибега О. М., Василенко Н. А., Лапін А. В., Різченко А. В.), зокрема:

- 5 кл. – 3 год./тиж.

У 6-7 класах «Фізична культура» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Фізична культура» для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями». Укладач: І.В. Бобренко, видавництво Київ, 2014 рік, зокрема:

- 6 кл. – 2 год./тиж.
- 7 кл. – 2 год./тиж.

У 8-10 класах предмет «Фізична культура» інваріантної складової вивчається за програмою затвердженою МОН України та Інститутом спеціальної педагогіки НАПН України «Навчальні програми для 8-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку» Укладач: І.В. Бобренко, видавництво Київ, 2016 рік, зокрема:

- 8 кл. – 2 год./тиж.
- 9 кл. – 2 год./тиж.
- 10 кл. – 2 год./тиж.

РОЗДІЛ VIII

Корекційно-розвиткова робота

Відповідно до постанови «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 796 та від 6 березня 2019 р. № 221» надання корекційно-розвиткових послуг здійснюються в рамках корекційно-розвиткового складника освітньої програми та навчального плану з урахуванням індивідуальних програм розвитку учнів в груповій формі у вигляді занять.

Корекційно-розвиткові заняття спрямовані на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів.

Основними напрямками корекційно-розвиткової роботи є: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізична культура, ритміка.

Мета занять: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з інтелектуальними порушеннями.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх когнітивних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальної реабілітації дітей.
2. Розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення.
3. Корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

Корекційно-розвиткову роботу проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель- реабілітолог .

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 5-денним навчальними тижнем. Заняття проводяться педагогічними працівниками у другій половині дня, що передбачено освітньою програмою. У групі повинно бути не менше трьох та не більше шести осіб.

Надання корекційно-розвиткових послуг для учнів спеціальної школи повинні сприяти досягненню результатів навчання відповідно до державних стандартів.

У спеціальній школі надаються корекційно-розвиткові послуги з урахуванням індивідуальних можливостей учнів з метою розвитку та формування компетентностей для самостійного життя, у тому числі:

- корекційно-розвиткові послуги життєво-практичної спрямованості підготовки до самостійного життя на основі принципів диференційованого та особистісно-орієнтованого підходів;

- корекційно-розвиткові послуги, спрямовані на забезпечення рухового та ортопедичного режимів, лікувальної фізкультури, масажу тощо;

5) - корекційно-розвиткові послуги, спрямовані на корекцію порушень мовленнєвої системи та ускладнень, які їх супроводжують (порушень усного та писемного мовлення, розладів емоційно-вольової сфери тощо);

б) - корекційно-розвиткові послуги, спрямовані на формування необхідних компетентностей для подальшого самостійного життя, соціально-побутового орієнтування, розвиток комунікативних навичок, у тому числі корекцію порушень мовленнєвої системи та ускладнень, які їх супроводжують, розладів емоційно-вольової сфери, використання засобів альтернативної комунікації тощо.

Медичні працівники спеціальної школи забезпечують виконання рекомендацій, зазначених у довідці від лікаря-педіатра або сімейного лікаря закладу охорони здоров'я, у якому спостерігається дитина, в тому числі фізичну терапію / фізкультуру, лікувальну фізкультуру, застосування відповідного обладнання (оптичного, звукопідсилювального, ортопедичного),

Повноцінність освіти здобувачів освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету. Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

ПРОГРАМНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Лікувальна фізкультура і ритміка:

1.1-3кл. - Ритміка/укладач Левченко Л.Й. – Київ,2016

Ритміка

клас	К-ть год.
1	1
2	1
3	1
4	1

2.1-3кл – Лікувальна фізкультура/ Лікувальна фізкультура/укладач Бобренко І.В – Київ,2016

4-10кл.- Лікувальна фізкультура/ Програма з корекційно-розвиткової роботи « Лікувальна фізкультура»/укладач Бобренко І.В – Київ,2016

Лікувальна фізкультура

клас	К-ть год.
1	1
2	1
3	1
4	1
5	2
6	2
7	2
8	2
9	2
10	2

II. Розвиток мовлення:

клас	К-ть год.
1	4
2	4
3	4

4	4
5	1
6	1
7	1
8	1
9	1
10	1

1 кл.- «Корекція мовлення». Програма з корекційно - розвиткової роботи для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів. Ільєнко Т.А., Стах О.Г., за наук. ред. Трофименко Л.І., 2015

2-10 кл.1) Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для підготовчих, 1-7 класів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку/І.М.Литвин, Т.М.Сахно, І.М.Горьова, О.А.Чапенко.

2) Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 9 класу для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку/Чиж В.М., 2018.

3) Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 10 класу для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку/І.М.Литвин, Т.В.Демиденко, С.С.Шамрай

4) Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 8 класу/Дубенок О.В.

III. Соціально-побутове орієнтування – 1-10 кл.

клас	К-ть год.
1	2
2	2
3	2
4	2
5	2
6	2
7	2
8	2

9	2
10	2

1)Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями Ярмола Н.А. 2018

2)Програма з корекційно-розвиткової роботи «Програма з корекційно-розвиткової роботи»(варіативний модуль «Подорож у життя»)для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями Автори: Міненко А.В., наук. співробітник лабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН УкраїниГричук А.С.,аспірантлабораторії олігофренопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН УкраїниКиїв - 2016

Основними формами організації корекційно- розвиткового процесу є різні типи занять, віртуальні екскурсії та подорожі, проекти, квести, які вчитель організує у межах занять, тощо.

Очікувані результати навчання (компетентності) здобувачів освіти окреслені в межах кожної галузі, досягаються через використання інтерактивних форм і методів навчання: сюжетно рольових ігор, ситуаційних вправ, моделювання, екскурсій, інсценізацій, проектів різного спрямування (дослідницькі, інформаційні, мистецькі). Вчителями закладу створена модель уроків на основі синтезу оригінальних прийомів, елементів інноваційних педагогічних методик та інформаційно-комунікативних технологій і традиційних форм організації освітнього процесу. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Застосування інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі базується на загальному розумінні зміни ролі інформації та принципах інформаційної взаємодії в різних напрямках освітньої діяльності. Це дозволяє формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності, критичне і логічне мислення, вміння приймати рішення, співпрацювати в команді, бути конкурентоздатними та впевненими

особистостями. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Упродовж навчання здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

На часі, якщо заклад освіти організовує дистанційне навчання, - проведення корекційно-розвиткових занятьможливо відповідно до пункту 6 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115.

Під час проведення занять слід враховувати індивідуальні потреби та потенційні можливості дитини з особливими освітніми потребами, визначені індивідуальною програмою розвитку.

Графік проведення корекційно-розвиткових занять із використанням технологій дистанційного навчання затверджується керівником закладу освіти. Також рекомендовано погодити його з батьками (одним із батьків) дитини.

РОЗДІЛ ІХ

Виховна робота

Виховна робота закладу у 2022/2023 навчальному році буде організована відповідно до:

- Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 року № 463-ІХ
- Закону України про охорону дитинства
- Конвенції ООН про права дитини була ратифікована Постановою Верховної Ради України №789ХІІ (78912) від 27 лютого 1991 року та набула чинності для України 27 вересня 1991 року.
- Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року. Наказ Міністерства освіти і науки України від 06 червня 2022 р. № 527 Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641
- Листа МОН №1/12186-23 від 16.08.2023 “Про організацію 2023/2024 навчального року в закладах загальної середньої освіти”
- Листа МОН від 14.08.2020 № 1/9-436 “Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькуванню)”
- Листа МОН України від 13.05.2022 р. № 1/5119-22 Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні
- Методичних рекомендацій «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації»
- Накау МОН Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти від 28.12.2019 р. №1646

- Наказу Міністерства освіти і науки України від 08 серпня 2022 року № 707 «Про затвердження Інструкції з ведення ділової документації у закладах загальної середньої освіти в електронній формі»
- Наказу Міністерства освіти і науки України від 15.05.2023 № 563 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо окремих питань здобуття освіти в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні»
- Наказу Міністерства охорони здоров'я України від 01 серпня 2022 року № 1371 «Про затвердження Змін до деяких наказів Міністерства охорони здоров'я України» (щодо тривалості онлайн-уроків для школярів)
- Наказу Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України 23.12.2020 № 2736-20 Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)".
- «Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти», затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 6 вересня 2000 року № 434, затвердженим в Міністерстві юстиції України 26 вересня 2000 року за №659/4880 (зі змінами).

Указу президента «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі від 25 05. 2020 р. за №195/2020

Метою виховної роботи є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Здобувачі освіти зобов'язані:

- виконувати вимоги освітньої програми, дотримуючись принципу академічної доброчесності, та досягти результатів розвитку, передбачених Державним стандартом загальної середньої освіти;
- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;
- дотримуватися вимог установчих документів, правил внутрішнього розпорядку.

Залучення здобувачів освіти під час освітнього процесу до виконання робіт чи до участі у заходах, не пов'язаних з реалізацією освітньої програми, забороняється, крім випадків, передбачених рішенням Кабінету Міністрів України.

Загальні положення освітньої програми

Основні завдання:

- організація самостійної роботи учнів із закріплення та поглиблення знань, умінь, навичок, набутих на уроках;
- створення сприятливих умов для формування учнівського колективу та надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань;
- організація індивідуальної, групової та колективної роботи учнів;
- організація дозвілля учнів;
- формування в учнів ціннісних орієнтацій;
- здійснення заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я учнів, на психічний та фізичний розвиток, набуття навичок здорового способу життя;
- виховання позитивного ставлення до суспільно-корисної праці;
- надання допомоги батькам або особам, які їх замінюють, у вихованні учнів.

Учасниками освітнього процесу є директор школи, вихователі, класні керівники та інші педагогічні працівники, батьки або особи, які їх замінюють, практичний психолог, соціальний педагог, бібліотекар, медичний працівник закладу, а також вчителі, керівники гуртків.

Виховний процес підпорядковується виконанню принципу наскрізного виховання. Особливе місце в роботі вихователя займає робота з сім'ями.

Критеріями оцінювання якості роботи вихователя є рівень сформованості ключових компетентностей, наскрізних вмінь і навичок, рівень соціалізації дітей . відповідність рівня вихованості сучасним вимогам, належне фізичне середовище, проактивна дисципліна.

На основі освітньої програми складається розклад (тижневий) роботи вихователів, що затверджується директором і включає напрямки:

- естетичне виховання – передбачає естетичне ставлення до життя (праці, природи, мистецтва, поведінки); розвивається почуття прекрасного;
- національно-патріотичне;
- фізичне виховання передбачає правильний фізичний розвиток школярів,напрацювання рушійних умінь і навичок, а також звичку до систематичних занять фізкультурою та спортом, формування гігієнічних умінь і навичок;
- трудове виховання акцентує на практичному застосуванні школярами теоретичних знань; трудова освіта є комплексною й передбачає уявлення про техніку й технологію , уміння вирішувати практичні завдання, досягати якісних результатів;
- екологічне виховання – основним його завданням є конкретна практична природоохоронна діяльність;
- моральне виховання передбачає розвиток моральної свідомості, моральних почуттів, вироблення вмінь і навичок моральної поведінки;
- розумове виховання, формування мотивації до навчання;
- економічне виховання.

Виховний процес – невід’ємна складова всього освітнього процесу і орієнтується на загальнолюдські цінності, зокрема «морально-етичні» (гідність,

чесність, справедливість, турбота, повага до життя, до себе, до інших людей), «соціально-політичні» (свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність), направлений на плекання української ідентичності, поваги до прав людини, демократії, підтримки добрих ідей.

Виховання не виноситься в окремі «заняття» з моралі, вихованість формується через наскрізний досвід, відбувається у виховному середовищі, що створюється всім педагогічним колективом через атмосферу довіри, дружелюбності, доброзичливості, взаємодопомоги і взаємної підтримки при вирішенні труднощів.

Наскрізне виховання має запобігти булінгу (дискримінації, насильству, знущанням).

Відносини учасників освітнього процесу будуються на взаємоповазі, діалозі.

Наскрізне виховання будується на визнанні принципів:

- талановитість кожної дитини
- гуманізм
- дитиноцентризм
- проактивна дисципліна
- розроблення правил і впровадження рутин, Інструкцій, залучення здобувачів освіти до їх розроблення, право на помилку

Результатом наскрізного виховання є розвиток наскрізних вмій, навичок, цінностей, ключових компетентностей, способів мислення т.і.

Компоненти наскрізного виховання:

- Урок, виховний, позакласний захід.
- Фізичне середовище класів, рекреацій.
- Шкільне подвір'я.
- Вулиця і сім'я.
- Педагоги, класні керівники – менеджери.
- Відносини в школі, сім'ї, колективі – турботливі і дружні

- Технології впливу на розвиток особистості
- Безпечні умови
  - Підходи до організації виховної діяльності школи:
- Системний; його складники: мета, завдання, принципи, суб'єкти та відносини між ними, зміст, умови; управління, що розвиває дану систему.
- Комплексний (цілісний), що включає: спільну діяльність педагога й вихованця, що впливає на гри сфери особистості: пізнавальну(знання, погляди, переконання); емоційно-вольову (почуття, бажання, емоції); дієво-практичну (вміння, навички, звички, досвід поведінки). Все це проходить через голову (ПС), серце (ЕВ), руки (ДП) дитини.
- Особистісно орієнтований підхід (вибір і ціле покладання, рефлексія, формування позитивної «Я-концепції», прийняття рішень, відповідальність, творча реалізація в професійній сфері, автономність й індивідуальність буття суб'єкта).
- Діяльнісний підхід – направлений на перетворення, в ході якого розвивається індивід, реалізовується індивідуальність, формується особистість у спільній діяльності.
- Аксиологічний підхід (ціннісний) – приводить ціннісні системи вихованців до загальнолюдських моральних принципів і відзначалися гнучкістю, усталеністю.
- Культурологічний – засвоїти культурні надбання людства, примножуючи духовну культуру, забезпечуючи єдність поколінь.
- Акмеологічний підхід (вершина) – прагнення до самовдосконалення, здійснення нових задумів.
- Рефлексивний підхід – усвідомлення власних дій, усуваючи зайве, додаючи потрібне, розуміння, що рефлексія веде до змін.
- Синергетичний підхід – нові поняття, ідеї, гіпотези породжуються не тільки новими фактами, а й різноманітними нелінійними зв'язками, обставинами, нестабільністю, а, отже, необхідно навчитися приймати обґрунтовані рішення в умовах нестабільності.

Процес наскрізного виховання в школі має свою структуру та етапи.

Найкращим інструментом реалізації ідеї наскрізного виховання, формування наскрізних вмінь є проєкт.

Всі учасники проєкту мають бути переконанні:

- я можу бути агентом змін
- я розумію, що разом можемо досягти більшого
- я вчуся слухати й чути інших
- я не боюся виявляти ініціативу

Проєкт повинен:

1. окреслити очікувальні результати
2. розрахувати час на виконання проєкту
3. визначити ресурси для втілення проєкту
4. визначити список творчих груп із реалізацією проєкту відповідно до потреб закладу
5. місія Проєкту має зацікавити всіх
6. проєкт має мати перед етапом реалізації етап організаційний
7. технічно-організаційний етап включає мету, результати, час, поширення інформації, обговорення ідей проєкту.

Класні керівники та вихователі мають визначитися з тематикою проєктів, які включаються в річний план закладу.

Реформа дала автономію, самостійність, викинула окремий розділ виховної роботи. Дала свободу. А свобода вимагає відповідальності, пошуку тих форм і методів, які сформує компетентну особистість з наскрізними вміннями і цінностями.

Виконання освітньої програми з наскрізного виховання вимагає створення системи підготовки педагогів, класних керівників по їх переучуванню на засадах принципу наскрізного виховання, що формує відповідальність, самокритичність, самодисципліну, ефективне мислення, лідерську поведінку, прагнення до співробітництва, володіння харизмою, артистизмом з позитивною енергетикою, що притягує людей до себе.

Класний керівник, вихователь має:

Передбачити заходи, проєкти з проблеми

- Превентивне виховання, попередження булінгу, суїцидства, жорстокості
- Ведення здорового способу життя
- Трудове виховання. Профорієнтація
- Екологічні проекти
- Художньо-естетичне виховання
- Морально-етичне виховання

Передбачити в планах виховної діяльності, проектах виховної діяльності відзначення дат календаря. В зв'язку з малочисельністю учнів в класах, передбачити проекти наскрізного виховання, що проводяться декількома класами або спільно всім освітнім закладом. Координуючим центром превентивно-правового виховання є Рада превентивно-правового виховання КЗ «Золотоніська спеціальна школа Черкаської обласної ради», що працює за планом.

Загальні орієнтири - портрет випускника.

Відчуваю Усвідомлюю себе особистістю, причетною до громади, України, Європи та світу Відчуваю власну цінність, коли допомагаю друзям, батькам, ближнім. Вдячний/ -а іншим за допомогу Почуваюся цілісною особистістю з власною гідністю, відчуваю потребу бути корисним/ -ою Усвідомлюю себе активним громадянином/ -кою. Вірю в себе та Україну, вкладаючи зусилля в її розбудову. Усвідомлюю свою причетність до європейської та світової спільноти Відчуваю відповідальність за свої рішення та вчинки Розумію, що мої дії та рішення мають наслідки, не боюсь помилитися Відчуваю відповідальність за дії / бездіяльність, свідомий/ -а того , що моя свобода обмежується свободою інших

Відчуваю відповідальність зате, як навчаюся і як дію у громаді. Змінюю на краще своє життя, життя громади, України

Перебуваю в злагоді із собою та іншими людьми. Зустрічаю різних людей з різними ідеями, сприймаю розмаїття; шукаю те, що об'єднує.

Підтримую розмаїття, ціную рівність, запобігаю будь-якій дискримінації, вдаючись до демократичних процедур Відчуваю обов'язок утверджувати рівність і толерантність як цінності демократичного суспільства, підтримую суспільне розмаїття

Маю мету і планую її досягнути. Планую та організовую гру, власне навчання, збагачуючи свій досвід. Розумію, що є різні шляхи для досягнення мети. Долаю перешкоди, знаходжу вихід із різних ситуацій. Обґрунтовано обираю шляхи досягнення мети. Аргументовано відстоюю власну думку. Пізнаю і осмислюю світ. Цікавлюся навколишнім світом, розвиваю свою допитливість.

Осмислюю, оцінюю, узагальнюю суспільні і природні явища. З'ясовую взаємозв'язки між суспільними і природними явищами і роблю з цього обґрунтовані висновки.

Люблю читати. Відкриваю світ книги — вдома, у класі, бібліотеці, книгарні, в Інтернеті. Обдумую прочитане і ділюся враженнями. Маю потребу в читанні. Проектую прочитане на життєві ситуації, дискутую. Усвідомлюю цінність читання — для задоволення, спілкування, здобуття інформації, зростання як особистості. Критично ставлюся до прочитаного критично мислю і відповідально використовую інформацію. Розумію, що інформація може допомогти або нашкодити. Знаходжу потрібну мені інформацію для навчання та спілкування. Відповідально користуюся інформаційними ресурсами. Відбираю і використовую інформацію з різних джерел, критично оцінюю її, виокремлюючи надійну і достовірну. Оцінюю відомості і дані, використовуючи їх для вирішення конкретних індивідуальних і суспільно значущих проблем.

Дбаю про себе, своє здоров'я і безпеку. Дотримуюся правил гігієни. Поводжуся безпечно, мандруючи, граючись і навчаючись. Займаюся фізичною культурою, спортом, допомагаю в праці. Беру участь у туристичних мандрівках. Реагую відповідно до ступеню небезпеки. Власним прикладом і досягненнями заохочую інших до здорового й активного способу життя. Дбаю про безпеку громади та України.